

Barns seksualitet

Hvordan møter pedagogen barns seksuelle utforsking?

Fay Natalie Simonsen Strand
[kandidatnummer: 425]

Bacheloroppgave
[BDBAC4900]

Kristiansund, april 2021

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning.....	3
1.1 Valg av tema.....	4
1.2 Problemstilling.....	4
1.3 Oppgavens oppbygging	5
2.0 Teori.....	6
2.1 Seksualitetens historie	6
2.2 Barns seksualitet i barnehagen	7
2.3 Barns seksuelle utvikling og utforsking	7
2.4 Barnas seksuelle leker	8
2.5 Voksenrollen i møte med barns seksuelle leker	9
3.0 Metode.....	11
3.1 Valg av metode.....	11
3.2 Utforming av intervjuguide	12
3.3 Valg av informanter.....	13
3.4 Gjennomføring av intervju	13
3.5 Metodekritikk	14
3.6 Etske retningslinjer.....	15
3.7 Analyse av datamateriell	17
4.0 Funn og drøfting.....	18
4.1 Pedagogens forståelse av barns seksualitet	18
4.2 Pedagogens møte med barns seksuelle utforsking	20
4.3 Ulike holdninger i forhold til barns seksualitet	23
5.0 Avslutning	25
6.0 Litteraturliste	27
7.0 Vedlegg	28
7.1 Intervjuguide.....	28
7.2 Samtykkeskjema.....	29

1.0 Innledning

I mine år som assistent og barnehagelærerstudent i barnehagen har jeg sett og erfart ulike måter barna har utforsket sin seksualitet på. Jeg har også de samme årene sett og erfart ulike måter de voksne har reagert, handlet i møte med disse barnas seksuelle utforsking på. Jeg har også selv personlig kommet over flere situasjoner der jeg ikke har visst hvordan jeg skal reagere, men har handlet ut fra hva jeg har følt rett og komfortabelt i øyeblikket det har skjedd. Dette temaet er valgt ut fra egne erfaringer og egen usikkerhet i mitt møte med barns seksuelle utforsking de årene jeg har jobbet i barnehage. Spørsmål som har dukket opp i hodet mitt i løpet av disse årene har vært om jeg har reagert på riktig måte i disse situasjonene? Har jeg brakt skam til noen barn med mine møter med barns seksuelle utforsking? I følge Wiede Aasland (2020) kan måten vi håndterer situasjoner som dette sette spor for resten av livet. Og jeg vil ikke være en del av de voksne som er med på å gjøre barna skamfulle eller flau. Jeg vil være den voksne som møter barna på en anerkjennende måte, og hun som barna oppsøker om de lurer på noe omkring sin egen seksualitet.

Jeg har observert andre situasjoner der barna har følt skam etterpå, og dette er noe jeg har følt at har vært helt feil, da jeg ikke vil at barna skal føle skam for å ha utforsket seg selv og andre. For det er jo nettopp det de lærer av. Måten andre ansatte har møtt disse barna, både positive og negative tilbakemeldinger til barna har gjort at jeg har blitt mer nysgjerrig over hvordan vi skal møte barna i deres seksuelle utforsking på best mulig pedagogiske riktige måte.

På bakgrunn av dette vil jeg forske på pedagogrollen i møte med barns seksuelle utforsking, for å få mer kompetanse og kunnskap angående dette temaet.

1.1 Valg av tema

Det var tidlig i utdanningen at jeg bestemte meg for hvilket tema jeg ville skrive om i bacheloroppgaven min. I barnehagene er vi flinke på det meste, men å møte barns seksualitet er noe vi kan bli flinkere på. På bakgrunn av det jeg skriver i innledningen min har jeg valgt pedagogrollen og barns seksualitet som tema. Etter alle disse forskjellige opplevelsene med hvordan de ansatte handler og reagerer når barna utforsker sin egen seksualitet, enten alene eller med andre, har jeg blitt mer nysgjerrig på hvordan man faktisk skal møte disse barna. Jeg har blitt inspirert til å fordype meg på dette område slik at jeg kan møte barna på den måten jeg føler meg trygg på. Jeg vil også kunne videreformidle min kunnskap til mine kollegaer som ferdig utdannet barnehagelærer, men også som en god veileder for dette temaet som en pedagogisk leder på ei avdeling.

Da jeg var en liten jente var det hverken snakk om barns seksualitet eller noe form for barns seksuelle utforskning. Jeg husker at jeg har vært med på leker der vi var mor, far og barn, men jeg kan aldri huske å ha lekt seksuelle leker. Dette gjør at jeg ikke har noen erfaring med det, noe som er enda en bakgrunn for valg av tema, da jeg vil tilegne meg kunnskap om temaet barns seksualitet.

1.2 Problemstilling

Kropp og seksualitet er viktige og et utbredt tema i samfunnet i dag. Barna blir eksponert for dette fra Tv og film og sosiale medier fra de er små. Selv om dette er høyaktuelt i dagens samfunn, snakkes det lite om, og det virker som om de ansatte i barnehagen er redd for å snakke om det og ta tak i det. Det jobbes med tema «kroppen min», der man snakker om hvilke kroppsdelene man har, og grensesetting i forhold til at barna kan si stopp når de ikke vil være med i lek, men det er lite snakk om barns seksualitet ut fra disse temaene. Jeg vil her trekke inn Skarpsno (2013), som påpeker at barnas seksualitet er noe det snakkes lite om, og at det kan virke tilfeldig hvilke holdninger de ansatte har og på hvilken måte de handler når det kommer til dette temaet. Mange ser kropp og seksualitet som kjempeviktige tema, men de har ikke helt kunnskapen til hvordan man skal jobbe med dette i barnehagen. Hun sier videre at barnehageansattes kunnskap er minimal og at det derfor handles ut fra hvilke erfaringer og holdninger de enkelte har (s. 5). Friis (2019) sier også at om barn skal kunne utvikle en kompetanse innenfor sin seksualitet, må de voksne lære de om hele kroppen, og at den seksuelle leken må anerkjennes. Mange ansatte i barnehagen hopper over kjønnsorganene når de har tema om kroppen (s. 39).

Dette er grunnen for at jeg har valgt å komme med en problemstilling som vil gjøre meg selv mer bevisst, men også andre mer bevisst på hvor viktig det er hvordan vi møter barnas utforskning på en anerkjennende måte. På bakgrunn av dette har jeg kommet frem til at min problemstilling er:

«Hvordan møter pedagogen barns seksuelle utforskning?»

Jeg ville egentlig ha med hvordan pedagogen forstår barns seksualitet, og hvordan hen da handler når de situasjonene oppstår. Men, jeg fant ut at ordet «møter» dekker begge de vinklingene, så da ble problemstillingen formulert på denne måten.

1.3 Oppgavens oppbygging

Jeg har valgt å strukturere oppgaven etter kapitler, etterfulgt av deres underkapitler. Du har hittil i oppgaven fått en introduksjon av innledningen, valg av tema, samt problemstillingen jeg har valgt å stille i oppgaven. Herunder vil jeg presentere metodekapittelet der du får et lite innblikk i valg av metode, hvordan jeg valgte å utforme intervjuguiden, hvilke informanter jeg valgte og hvorfor, samt gjennomføring av intervju og metodekritikk og etiske retningslinjer. Etter dette vil jeg gå videre til teorikapittelet, der du vil bli presentert for teorien jeg har brukt i drøftingskapittelet, før jeg går videre til analyse, funn og drøftingsdel der jeg vil ta for meg funnene som jeg har gjort meg og drøfter de i lys av relevant teori. Deretter vil jeg presentere avslutningen, der jeg oppsummerer de funnene jeg ser på som mest relevant.

2.0 Teori

Da jeg hadde bestemt meg for tema, skulle jeg starte med å finne relevant teori til min oppgave søkte jeg på «barn og seksualitet» på internett, og fant her flere bøker som var relevant for mitt tema. Jeg har også deltatt på nettundervisning med Margrete Wiede Aasland under temauka, som fortalte hvilke bøker som kan brukes for å få en bedre innsikt i temaet barns seksualitet. I oppgaven vil jeg trekke frem Langfeldt (2000), samt litteratur fra nyere Wiede Aasland (2015), Wiede Aasland (2020), Skarpsno (2013) og Friis (2019). Jeg vil også trekke frem andre forfattere der det er relevant.

Barn er nysgjerrige på tissen sin, og de er nysgjerrige på å se om de andre barna er lik dem selv. Vi voksne unngår å prate om temaet, og gjerne skyver det bort i stedet for å snakke med barna og fortelle dem om kroppen vår og at vi er forskjellige. I dette kapittelet vil jeg trekke frem litt av seksualitetens historie, samt se på teoretiske perspektiver på barns seksualitet, barns seksuelle utforskning og barns seksuelle leker. Jeg vil også trekke frem relevant teori for voksenrollen i møte med barns seksuelle leker. For at ansatte i barnehagen skal kunne møte barnas seksualitet på riktig måte, er det hensiktsmessig at de har kompetanse innenfor det temaet.

2.1 Seksualitetens historie

Seksualitetens historie går helt tilbake til 3-4000 år.f.kr, og kommer opprinnelig fra de egyptiske og sumeriske kulturene. Disse er fortsatt med på å prege vårt syn og handlinger når det kommer til seksualitet. Her var det sett på som viktig å onanere både alene, men også sammen med andre. Den seksuelle kulturen varte helt frem til den ble analysert av filosofen Aurelius Augustinus, og han innførte at seksuelle handlinger kun skulle handle om reproduksjon. Dette synet på seksualiteten økte frem til 1300-tallet, der seksuelle aktiviteter som ikke var bundet til reproduksjon var en synd. Dette synet utviklet seg frem til slutten av 1400-tallet, da nakenhet ble mer tabubelagt. I denne perioden skulle man ikke vise eller ta på sine kjønnsorganer, da dette ikke var tillat (Skarpsno, 2013, s. 15-16).

Aasland (2015, s. 57) skriver at onani var et ord som var ikke-eksisterende før tidlig på 1700-tallet, da teologen Balthasar Bekker beskrev farene ved onani. Blant annet kunne man få mageproblemer, kvalme, hodepine, dårlig syn og bli blodfattig (Graugaard 2001).

I Norge var det direktør Sandberg som var den første til å beskrive onaniens skadevirkninger. I 1856 skrev han en årsrapport der han beskrev at onanien medførte sinnssykdom (Skarpsno,

2013, s. 19). For å hindre at barna onanerte ble det viktig at de ble oppdratt på riktig måte. Det ble da funnet opp diverse matprodukter som skulle sette ned lysten og stoppe den ulovlige masturbasjonen. Kjente produkter som Kellogg's Corn-flakes, kneippbrød og graham-brødet ble produsert for å forhindre onanien (Skarpsno, 2013, s. 17). Sigmund Freud kom med flere avhandlinger om seksualteori. Her påsto han at det var utviklingen av skam som dempet utviklingen i den sykelige seksualiteten. Freuds teorier ble kritisert, men ble også rost for å binde seksualitet og psykologi sammen. (Skarpsno, 2013, s. 17).

2.2 Barns seksualitet i barnehagen

I barnehagen går barna sammen på do der de kan utforske hverandre og de forskjellige kroppsdelene. Det er viktig å lære barn å forstå sin seksualitet i tidlig barnealder ved å bruke de ordene som beskriver de forskjellige kroppsdelene og deres virkemåte (Langfeldt, 2000, s. 39-41). Begrepet seksualitet i barnehagen stigmatiseres ofte, og det er derfor viktig at personalet i barnehagen blir bevisst sine holdninger og sin tause kunnskap. En reaksjon som er feil kan få negative ringvirkninger hos barna for den videre utviklingen av seksualitet. Det ønskes at barna vokser opp med egen identitet og et godt selvbilde (Skarpsno, 2013, s. 11).

2.3 Barns seksuelle utvikling og utforsking

Allerede under unnfangelsen, faktisk akkurat da sædcellen møter eggcellen og vårt kjønn bestemmes, starter seksualiteten vår. Den er noe vi har med oss hele livet. Det at barn oppdager kroppen sin er naturlig, det å berøres, strykes på er noe de liker. De oppdager, og utforsker sine kjønnsorganer. Dette er noe som er viktig at de får lov til, uten tillegges skam over. Følelsen av å bli elsket og få den omsorgen man trenger er noe som gir barnet mulighet til å utvikle både god selvtilit, og et godt kroppslig selvbilde (Aasland, 2015, s. 19).

I følge Aigner og Centerwall (1987) mener forskere at seksualdriften til menneskene er noe man har så tidlig som ved fødselen, og at man allerede da har anlegg for å ha seksuelle sanser. Mennesket er sanselig, og nyter det å bli berørt. Barnet er passivt mottakende i møte med sine omgivelser, før det etter hvert kan besvare sanselige handlinger og uttrykke sine kjærlige følelser. På lik linje som sultfølelsen ses dette på som nødvendig for menneskets evne til å overleve. Den seksuelle opphisselsen er medfødt, og dette er noe som vi erkjenner som en

varm og god følelse i underlivet. Guttene merker det ved at tissen deres blir stiv, mens jentene kjenner at det kiler og kribler i underlivet. Dette er forutsetninger som er med på å forme barns forståelse av egen seksualitet (Skarpsno, 2013, s. 29).

2.4 Barnas seksuelle leker

Gjennom tidene har alltid barna utforsket seg selv og andre gjennom lek. Det starter med at de tar på seg selv fra de er små, og kjenner da at noe skjer i kroppen. Senere vil de ta på andre barn og de vil se likheter og forskjeller på hverandre. Det er mange varianter for seksuelle leker som barna leker, blant annet doktorlek, mor og far-lek, samt det å danse nakne. Barna speiler seg i hverandre når de leker, og ser at de andre barna også opplever glede og spenning sånn som seg selv. Dette er med på å normalisere opplevelsen de har.

Om barna opplever at leken blir møtt med forbud, vil de føle at det er skamfullt og kjenne på den gleden og spenningen de får gjennom disse lekene. Barna har behov for at leken blir møtt med aksept (Friis, 2019, s. 40).

Friis (2019) nevner som sagt at doktorlek er vanlig blant barn. Da kan de undersøke hverandres kropp, både hulrom og åpninger. Dette er lærerikt og barna synes det er spennende. Barn trenger privatliv når de leker denne type lek, så man kan banke på døren, titte inn å se og høre om alle har det bra. Om man legger merke til at det er noen barn som ikke er komfortabel med denne leken, kan det være greit å ta barnet ut av rommet for å snakke med det om egne grenser i leken. Man kan snakke med barna om frivillighet og grensesetting i lek. Det å sette grenser for seg selv er viktig for barna, og det er på denne måten man legger grunnlaget for å hindre for tidlig seksuell debut, uønskede seksuelle erfaringer i ung alder. Barna er åpne og vil lære og forstå, og det er derfor de leker blant annet doktorleker, tar på hverandre, sammenligner størrelser og utforsker forskjeller (s. 28-29).

Skarpsno (2013) belyser også at seksuelle leker har viktige funksjoner som f.eks. hjelper barna til å forstå at de ikke er alene om dette. Barnet får også en bekreftelse, samt en speiling på sin egen seksualitet gjennom lek sammen med andre barn. De lærer å kjenne sine grenser og det å vise ømhet, og de normalisert nakenhet og nærhet, noe som igjen har stor betydning når de trer inn i den voksnes seksuelle liv (Langfeldt, 1986, s. 36). Egenskapene barna utvikler gjennom lek og lek med seksuelle temaer er viktig å få med seg på veien mot et

voksens seksuell liv. Gjennom leken kan barna bearbeide opplevelser fordi leken oppleves som fri og alt foregår på lik som (2013, s. 43). Barnas leketema kan ha seksuelle undertoner som kan innebære utforskning av kroppen eller at de prøver ut og imiterer de voksne. Gjennom leken kan barna prøve ut kjønnsroller og utvikle bevissthet om hvem de selv er, hva de føler, hva de liker og hva de ikke liker. Ved å se den seksuelle utviklingen gjennom et leketeoretisk perspektiv, er det ikke vanskelig å forstå at leken er en viktig arena på veien mot en sunn voksen seksualitet (Skarpsno, 2013, s. 44).

Barna leker som oftest atskilt fra de er små. Gutter leker med gutter, og jenter leker med jenter. Dette kan være på grunn av den sosiale og biologiske skille mellom de to kjønnene. Dette kan ha noe med gutters etablering av maskuliniteten, samt jenters etablering av feminitet. Det finnes også mange barn som ikke har lekt seksuelle leker med andre. Dette kan være på grunn av at barnet er redd for alt rundt det som har med sex å gjøre. De fleste barn vil gjemme sin seksualitet for sine foreldre, noe som er normalt i kulturen vår. Selv om foreldrene er åpne og forståelsesfulle for sine barns seksualitet, vil likevel kulturen vår tvinge de negative holdningene på barnet (Langfeldt, 2000, s. 46).

2.5 Voksenrollen i møte med barns seksuelle leker

Voksne reagerer ulikt når det kommer til barns seksuelle leker. Noen kan overse og akseptere den type lek, mens andre blir sinte og forbyr barna å leke den (Aasland, 2015 s. 50). De som arbeider i barnehage, bør ha kjennskap til barns rettigheter. I FN's barnekonvensjon punkt 16 sier at «1. Ingen barn skal utsettes for vilkårlig eller ulovlig innblanding i sitt privatliv, sin familie, sitt hjem eller sin korrespondanse, eller for ulovlig angrep mot sin ære eller sitt omdømme» (Skarpsno, 2013, s.64).

Det å tilrettelegge for at barna har mulighet for privatliv i barnehagen, samt det å skape fysiske rom der barna kan leke og utforske er avhengig av at de voksne har en grei holdning til barns seksualitet. Det er viktig at barn får den tid de trenger, og at de voksne ikke avbryter (Skarpsno, 2013, s. 62). For at barna skal få en positiv utvikling i forhold til egen kropp, kjønn og seksualitet er det viktig at de voksne møter barna med anerkjennelse. Det å gi smil og oppmuntring når barna leker og utforsker seg selv sammen med andre er viktige faktorer (Skarpsno, 2013, s. 60).

De voksne bør hele tiden ha kontroll på om alle de involverte synes leken er grei å være med på. Det finnes barn som ikke får lov av foreldrene sine til å leke seksuelle leker, så disse barna bør tas ut av den aktuelle leken. Det er flere ansatte i barnehagen som ikke liker å avbryte slike leker, i frykt for å påføre barna skam. Man kan da gjøre dette ved å avbryte leken sånn som man gjør med andre leker, ved å si at noe annet skal skje (Aasland, 2015, s. 71). Det er mange barnehageansatte som er usikker på hvordan de skal møte barns seksuelle lek. Barns seksualitet er ikke et tema som ofte blir tatt opp i barnehagen, så det er ofte at reaksjonene barna får er private meninger som de ansatte har om barns seksualitet. Årsaker til dette kan være at de ansatte ikke har fått den kunnskapen de trenger for å håndtere eller forholde seg til seksualiteten (Friis, 2019, s. 37). Aasland (2020) påpeker at en god forutsetning når man har samtaler om barn om kropp og seksualitet, er det viktig at den voksne også har et godt forhold til sin kropp, og at man er avslappet i forhold til samtalen. På denne måten kan man legge trygge rammer rundt samtalen eller leken, sånn at den blir løftet frem med respekt og verdighet. Om barna oppfatter de voksne som selvsikker og at de er positive til både kropp, følelser og seksualitet, kan det være større sjanse for at barnet henviser seg til den voksne. De voksnes holdninger kan gi utslag hos barna der noen kan bli usikre og skamfulle, men de kan også bli rik på kunnskap (s.74-77).

Taus kunnskap er også et kjent begrep i barnehagehverdagen. Den kunnskapen kommer ikke frem skriftlig, men sitter i kroppen til barnehagepersonalet, og kan være preget av rutiner eller handlinger den personen gjør uten at hen reflekterer over det. Ved å ordlegge den tause kunnskapen kan vi bli bedre kjent med hva som preger våre handlinger, eller mangel på handlinger. I forbindelse med barns seksualitet er det viktig at vi setter ord på våre handlinger og at dette gjør at vi blir bevisst på hva det er som preger oss. Det å reflektere over handlinger man allerede har gjort, for å se om den kunnskapen man satt med på forhånd var med på å påvirke resultatet. (Skarpsno, 2013, s. 26).

3.0 Metode

Redskapet vårt i møte med noe vi vil undersøke er metode. Den hjelper oss på vei til å samle inn data, altså den informasjonen vi trenger til vår undersøkelse (Dalland, 2017, s. 52). Når Dalland (2017) definerer metodebegrepet henviser han til et sitat av sosiolog Vilhelm Aubert: «En metode er en fremgangsmåte, et middel til å løse problemer og komme frem til ny kunnskap. Et hvilket som helst middel som tjener formålet hører med i arsenalet av metoder» (s.50). Med denne formuleringen forstår man det slik at metode er en måte å hente inn den informasjonen man trenger for å løse sine spørsmål, som i dette tilfelle vil være å drøfte teori og anskaffe seg mer kunnskap om det man spør om.

3.1 Valg av metode

I denne oppgaven har jeg valgt å bruke intervju som metode. Dette var den metoden som jeg følte var mest hensiktsmessig for å belyse problemstillingen min på best mulig måte.

Innhenting av denne type datamateriale kalles kvalitativ metode. Med kvalitativ menes det at intervjuet tar sikte på å få frem nyanserte beskrivelser av den situasjonen som intervjupersonen befinner seg i. Det er presisjonen i beskrivelsene og fortolkningen av hva innholdet betyr som er det kvalitative intervjuets styrke. (Dalland, 2017, s. 68).

De kvantitative metodene gir data i form av målbare enheter, mens de kvalitative metodene fanger opp meninger og opplevelser som ikke lar seg måle eller tallfeste på noen måte. Begge metodene bistår til å forstå det samfunnet vi lever i, og hvordan både enkeltmennesker og større grupper samhandler (Dalland, 2017, s. 52). Etersom jeg i min bacheloroppgave ønsker å finne ut hvordan personalet forholder seg til barns seksualitet i barnehagen, vil en kvalitativ metode være det beste utgangspunktet for meg.

3.2 Utforming av intervjuguide

Ifølge Dalland (2017) så er intervjuguide et hjelpemiddel for å få svar på det du trenger for å svare på problemstillingen. Spørsmålene utvikles underveis under samtalen ettersom hvilke svar intervjupersonen gir. Er man nybegynner kan man lage konkrete spørsmål, men man må prøve ut fra beste evne til å snakke så fritt som mulig ut fra de temaene man har. Målet er å få en mest mulig spontan fremstilling fra intervjupersonen. Dette er noe man oppnår om man ber personen om å fortelle åpent om sine erfaringer rundt temaet (s. 74).

Da jeg startet med å skrive spørsmålene til intervjuguiden min skrev jeg ned alt jeg lurte på innen seksualitet og hvordan de ansatte møter dette, hvordan de handler når de møter barns seksuelle utforskning og om hvor mye de jobber innenfor dette tema i barnehagehverdagen. Jeg forsto etter samtale med veilederen min at jeg hadde alt for mange spørsmål. Jeg så også etter hvert at alle spørsmålene mine var veldig ledende, noe som hadde gjort at svarene muligens hadde blitt deretter. Så jeg luket ut de fleste og gjorde om spørsmålene slik at de var mer åpne. Dette gjorde at jeg kunne få de ærlige svarene til informantene, og ikke de svarene de muligens trodde jeg ville ha.

Til slutt sto jeg igjen med en case for å ha i starten av intervjuguiden min. Dette gjorde jeg på bakgrunn av at jeg tenkte dette ville starte tankeprosessen til informantene mine, men også for å få et svar på hvordan de ville ha reagert og handlet når de havnet i en tenkt spesifikk situasjon som passer inn i forhold til mitt tema, men også for å få et bedre overblikk med tanke på å svare på problemstillingen min. Casen var etterfulgt av spørsmål om hvordan informanten ville ha handlet i den tenkte situasjonen, samt hva hen ville ha lagt vekt på. Etter dette utformet jeg fire tilleggsspørsmål, der informanten ble spurt om barns seksualitet, hvordan seksualiteten kom til uttrykk i barnehagen, hvordan barnehagen kan jobbe bedre med temaet barns seksualitet, og til slutt om hen opplever ulike holdninger i personalgruppa i forhold til barns seksuelle uttrykk.

3.3 Valg av informanter

Med tanke på at jeg vil finne ut hvordan pedagoger møter barns seksuelle uttrykk har jeg kun valgt pedagoger til mitt forskningsprosjekt. Dette er fordi jeg snart er utdannet pedagog selv, og det er denne kunnskapen og kompetansen jeg er ute etter i min forskningsoppgave.

For å finne intervjupersonene har jeg benyttet meg av det Dalland beskriver som et strategisk valg. Dalland (2017) definerer dette ved å si at ved at man velger personer som man mener har den kunnskapen eller erfaringene man er ute etter, så heter det strategisk valg (s. 74). De informantene jeg har valgt, er mennesker jeg har litt kjennskap til fra før, og visste at har jobbet som pedagog i flere år. Grunnen til at jeg ville ha pedagoger som har jobbet i mange år, var på grunn av at da var det større sjanse for at de hadde erfaringer med barns seksuelle utforskning, enn om jeg hadde valgt pedagoger som var fersk i yrket.

Jeg kontaktet dem personlig over telefon, og fortalte om at jeg nå skal starte å skrive Bacheloroppgave, der jeg informerte om det tema jeg hadde valgt, og spurte om de var interessert i å delta i et intervju om dette temaet, jeg informerte også om at det selvfølgelig er lov til å si nei, selv om de kjenner meg litt fra før. Den første jeg tok kontakt med, hadde ikke lyst, å det sa jeg at var helt greit. De andre jeg spurte var veldig positiv, og gledde seg til å svare på det aktuelle temaet. Vi avtalte dag og tidspunkt for intervjuet skulle finne sted. Jeg vil heretter bruke fiktive navn på mine informanter, og de vil bli kalt Mina og Hanna.

3.4 Gjennomføring av intervju

Før intervjuet ringte jeg som sagt Mina og Hanna. Det var disse jeg hadde interesse av å intervjuet. Da de bekreftet at de var interessert avtalte vi tid, og møttes for å gjennomføre intervjuet. Jeg hadde på forhånd skrevet ut samtykkeskjema som jeg hadde med, slik at informanten fikk lest over og huket av før vi startet intervjuet. Jeg ga begge to god tid til å lese over skjemaet, sånn at de var godt forberedt på hva som skulle skje, men også sine rettigheter i forhold til intervjuet.

Mina og jeg avtalte å møtes på en av byens kaffer, og vi satte oss ned i et hjørne der vi kunne sitte alene uforstyrret. Selv om vi kjenner til hverandre fra før, var vi enige om at vi var litt nervøse før intervjuet, så vi kjøpte mat og snakket om andre ting før vi begynte på

spørsmålene. Dette var med på å gjøre det mindre farlig. Dalland (2017) påpeker at dersom man er nervøs kan det være like greit å fortelle det (s.82).

Jeg sa før vi startet at jeg måtte notere mens Mina svarte, men dette var noe jeg følte gikk veldig greit, da hun snakket sakte og opptrådte rolig. Selv om jeg utførte intervjuet på denne måten, uten lydopptaker følte jeg at det ble en fin samtale rundt spørsmålene og temaet, og jeg fikk en fin flyt på det å skrive ned det Mina sa, men samtidig gi tilbakemelding på det.

Med Hanna avtalte vi at jeg skulle komme til barnehagen hennes, der vi fikk sitte på et kontor å ha intervjuet der. Vi satt rett ovenfor hverandre, noe som var veldig greit med tanke på å se henne når hun pratet, for å kunne observere ansiktsuttrykk/kroppsspråk.

Dalland (2017) påpeker at den kontakten mellom de to partene i et intervju er helt grunnleggende for intervjuets utvikling. Det å lytte, se og følge med på kroppsspråk er viktige faktorer under et intervju (s. 74).

Begge intervjuene pågikk mellom en halvtime og en time. Og jeg føler jeg fikk mye og god data på denne tiden.

3.5 Metodekritikk

Reliabilitet er ifølge Dalland (2020) et kriterium for kvalitet i forskning (s. 58). Det handler om arbeidet du har presentert er til å stole på. Dette kan innebære spørsmål om datainnsamlingen er gjort på en troverdig måte, noe som vil avhenge av forskerens innsamlingsstrategi. Det vil komme an på hvordan dataene tas i bruk, analyseres og tolkes (Dalland, 2020, s. 58). Da jeg hadde kjennskap til begge informantene fra før, så kan det ifølge Thagaard (2018) ha vært med på å påvirke mine tolkninger (Dalland, 2020, s. 190). Men, jeg sitter uansett igjen med den følelsen om at begge intervjuene ble profesjonelt utført.

Jeg vil påpeke at mine funn kommer fra to stykk barnehagelærere som begge jobber som pedagogiske ledere i hver sin barnehage. Jeg hadde planer om å intervju tre stykk, men så etter de to første intervjuene at jeg ikke trengte mer datamateriell til min oppgave. Resultatene kunne blitt annerledes om jeg hadde valgt å gjennomføre med den tredje intervjupersonen, men på grunn av at jeg var fornøyd med mengde datamateriell, valgte jeg å droppe denne.

Validitetsbegrepet handler om gyldigheten av de dataene man samlet inn representerer problemstillingen, og i hvilken grad resultatene er gyldige for problemstillingen (Bergsland & Jæger, 2014, s. 80). Bergsland & Jæger (2014) nevner at validiteten kan knyttes til kvaliteten

av tolkningen, og om forståelsen som prosjektet fører til, støttes av en annen forskning (s. 80). Jeg valgte ikke å sende intervjuguide eller noe særlig informasjon på forhånd til mine informanter, men de fikk derimot innblikk i både tema og problemstilling over telefonen da vi snakket sammen der. Jeg tror ikke at det å få innblikk i problemstillingen kan ha påvirket datainnsamlingen, men dette er ikke noe jeg vet med sikkerhet.

Når det gjelder reliabiliteten, som handler om troverdighet, vil kommunikasjonsprosessen ha en innvirkning (Dalland, 2020, s. 63). Under intervjuet skrev jeg ned svarene på dataen mens mine informanter pratet, og selv om jeg prøvde å følge med på kroppsspråket underveis, var det nok en del jeg gikk glipp av i forhold til det de uttrykte da de svarte på mine spørsmål. Dette på grunn av at jeg prøvde å skrive fort for å få med meg det de sa, og for å kunne skrive ned ordrett det de kom med. Jeg vil likevel si at jeg fikk med meg veldig mye, da jeg på forhånd ga beskjed om at det var greit om de snakket litt sakte, da jeg måtte skrive mens de pratet.

En annen ting jeg kommer på som kunne ha hatt innvirkning på kommunikasjonen under intervjuet, er at vi satt på en kaffe, og selv om det ikke var mennesker rundt oss, så kan det hende at det hadde en innvirkning at vi satt ut i offentligheten og ikke hjemme hos en av oss, eller på en av våre arbeidsplasser. Jeg mener og tror at det ikke skal ha noen innvirkning på svarene jeg fikk fra Mina, men det vet man ikke helt for sikkert.

3.6 Etiske retningslinjer

I et forskningsprosjekt har man som ansvar for at man følger de etiske retningslinjene. I personopplysningsloven stilles det krav til at informanten må gi informert, frivillig samtykke før en kan starte innsamlingen av datamateriell, og informanten skal opplyses om muligheten til å kunne trekke seg når en måtte ønske det. Dalland (2020) beskriver informert frivillig samtykke som et samtykke der informanten forstår betydningen av frivillighet, og at informasjonen virkelig er oppfattet av informanten (s. 173). For å ivareta de rettighetene opplyste jeg om dette i samtykkeskjemaet som mine informanter fikk lese før selve intervjuet, og samtykket ble innhentet av begge to.

Det ble også informert videre i samtykkeskjemaet om hva formålet med intervjuet var, hva informasjonen jeg får inn skal brukes til og at jeg skal overholde regler for anonymisering og personvern. Det ble også opplyst om at all innsamlet data ville bli slettet etter innleveringen

av bacheloroppgaven (Dalland, 2020, s. 174). Selv om jeg ikke jobbet med datamateriell i forhold til lydopptak, var dette informasjon som begge mine informanter fikk. Jeg har i denne oppgaven overholdt reglene for personvern og anonymisering, og jeg har gjennom hele analysen valgt å bruke fiktive navn, noe som gjør at ingen informasjon kan spores tilbake på hverken informantene eller barnehagen de jobber i. Navnene jeg bruker er Mina og Hanna som sagt tidligere i oppgaven.

3.7 Analyse av datamateriell

Utgangspunktet for analyse av datamateriell jeg har brukt er noe Dalland beskriver som en tematisk bearbeidelse. Dalland (2017) beskriver tematisk bearbeidelse slik: «Rent praktisk lager vi en liste over de temaene vi ønsker for å belyse for å kunne svare på problemstillingen. Når vi har flere intervjuet, henter vi for hvert tema svar fra den enkelte intervjuene» (s.92).

Dalland (2017) påpeker at det kan være en fordel å tenke over hvilken måte man vil analysere intervjuene, allerede før de er utført (s.88). Dette var noe jeg tenkte over, og det første jeg gjorde da jeg skulle se hvilke data jeg hadde fått, var å opprette et dokument med spørsmålene fra intervjuguiden der jeg kopierte inn svarene fra informantene under hvert spørsmål i forskjellige farger. Jeg hadde på forhånd tildelt en farge til hver informant, slik at jeg visste hvem som hadde svart hva. For å finne ut om informantene hadde svart likt eller det samme var det oversiktlig å lese svarene til hver enkelt informant under hverandre. Dalland (2017) sier at det styrker svarets troverdighet om det er flere informanter som svarer det samme (s.92). Jeg kan likevel ha feiltolket noe av det mine informanter svarte, eller at de ikke skjønnte spørsmålene når jeg spurte.

Temaer jeg nå vil gå inn på er pedagogens forståelse av barns seksualitet, samt pedagogens møte med barns seksualitet, jeg vil også trekke frem ulike holdninger i forhold til barns seksualitet, da dette var noe begge mine informanter hadde erfaring med.

4.0 Funn og drøfting

I denne kapittelet vil jeg presentere og drøfte funnene jeg har fått innhentet fra mine informanter. Jeg vil videre underbygge drøftedelen med teori fra teorikapittelet. Jeg har bevisst valgt å introdusere funnene sammen med drøftedelen, da jeg føler det gir meg og leser bedre oversikt i løpende tekst. Jeg valgte å gjøre det på denne måten, da jeg syntes det var mest oversiktlig å ha alt materiale når jeg skulle drøfte.

4.1 Pedagogens forståelse av barns seksualitet

For å få innsikt i og en forståelse rundt mine informanters kunnskap om temaet, stilte jeg spørsmålet «Når jeg sier barns seksualitet, hva tenker du da?» Mina fortalte at det kan være så mangt. Det kunne være når de er på badet, de går alltid to og to på do. Det kan være under lek og det kan være egen nytelse. Hanna svarte at hun forbinder barns seksualitet med nysgjerrighet, utforskning og anerkjennende voksne. Hun sa også at barns seksualitet er noe helt annet enn voksnes seksualitet. Dette bekrefter Skarpsno (2013), som sier at voksenseksualitet og barns seksualitet ikke kan sammenlignes, da barnas seksualitet kjennetegnes med nysgjerrighet og utforskning (s.31). Hanna nevnte også at hun tror at voksne mennesker ofte forbinder barns seksualitet med seksuelle overgrep eller atferd som ligger over barnets modenhetsnivå. I henhold til Aasland (2015), så kan mange voksne automatisk kople den seksuelle adferden til barna opp mot de voksnes seksualitet og fantasiverden (s. 50). De voksne kan sette spørsmålsteget over hvor barna har sett eller erfart den seksuelle adferden, men den trenger likevel ikke vært over barnas modenhetsnivå, da dette imidlertid er noe barna gjør for at de synes det er godt, eller at de er nysgjerrige på hverandre.

Jeg spurte også om på hvilken måte barns seksualitet kommer til uttrykk i barnehagen, og informantene svarte begge at det var under lek den kom til uttrykk. Mina svarte at det er under rollelek den kommer mest til uttrykk, særlig avkledning under leken, nysgjerrighet i forhold til utseendet til hverandre. «Sånn som et av barna vi har nå, hun vugger på stoler, det kan være i sandkassa, vogna, bare det er hardt» Hun sier videre at man må se an situasjonen, hvor mange barn det er som er rundt barnet. «Vi har prøvd å stoppe det ved matbordet, for hun får ikke i seg mat, er det viktig at hun får kose seg, eller er det viktig å spise når hun skal spise? Snakke om at jeg forstår at det er deilig å gjøre det, men at det er slik vi gjør når vi er alene.

Hanna sa at det er under doktorleken det starter, samt at den stenger seg inne på do for å se på/ta på tissen til hverandre. Både Mina og Hanna trekker frem hvor viktig det er med kunnskap om barns seksualitet, men mest at de gjerne skulle tenkt seg en kompetanseheving i barnehagen når det kommer til det å møte barns seksualitet. Her fordi om de hadde hatt det, kunne alle i barnehagen møtt barns seksualitet på en bedre måte, samt på samme måte. Jeg stilte spørsmålet om hva de trodde barnehagen kunne gjort bedre med tanke på barns seksualitet.

Hanna svarte med å si:

«Jeg tror vi kunne blitt mye flinkere på å prate om kropp, holdninger og seksualitet med barna. Ofte blir temaet tatt opp i forbindelse med ei temauke, eller rett og slett fordi man føler at «dette temaet må vi igjennom. Det å snakke om den tause kunnskapen kan også være lurt»

Det ser ut som om at begge mine informanter kunne tenkt seg å ha fokus på temaet barns kropp og seksualitet kontinuerlig gjennom hele barnehageåret, og at de ønsker seg føringer som sier dette. På den ene siden så har vi føringer som sier noe om hvordan personalet skal jobbe med barns kropp og grenser. Rammeplan (2017) presiserer at «barnehagen skal bidra til at barna blir kjent med kroppen sin og utvikler bevissthet om egne og andres grenser» (s.32). På den andre siden så sier ikke Rammeplan noe spesifikt om barns seksualitet, og ut fra dette kan det hevdes at det er opp til hver enkelt barnehage å bestemme hvor dypt de skal dykke inn i temaet sammen med barna. Hanna sa videre at hun tror at vi generelt må bli flinkere til å tørre å snakke om temaet, og ikke bare skylde på at vi ikke har fått nok kunnskap gjennom utdanningen eller kurs. Det å vise litt handlingskompetanse og ta ansvar for egen læring rett og slett. «Det kunne vært hensiktsmessig å sette av tid på personalmøter til å diskutere caser eller reflektere over ulike perspektiver og verdier i kollegiet» sier Mina.

Hanna nevner også kort den tause kunnskapen. Det at de ansatte hadde snakket om den tause kunnskapen på et eventuelt møte kunne vært lurt. Dette ville nok vært hensiktsmessig med tanke på at de da kunne ha fått snakket ut om en eventuell praksis de har som de ikke helt er klar over. Skarpsno (2013) belyser dette ved å si at den tause kunnskapen ikke kommer frem skriftlig, men sitter i kroppen til de som jobber i barnehagen, og kan være svært preget av rutiner eller handlinger den personen gjør uten at man reflekterer over det. Ved å ordlegge den

tause kunnskapen kan man bli bedre kjent med hva som preger våre handlinger, eller mangel på handlinger (Skarpsno, 2013, s. 26).

Det kan imidlertid se ut som at mange ansatte i barnehagen ser på barns seksualitet som noe de ikke vil komme inn på, eller ikke vil møte i noe. Det virker som at barns seksualitet er et tema som fortsatt er tabu og skaper usikkerhet i barnehagen, og at det er noe de fleste har alt for lite kunnskap om. På bakgrunn av dette kan man hevde at det barns seksualitet er et tema som absolutt skulle vært mer på dagsordenen i barnehagen, og dette er noe pedagoger bør strebe etter å normalisere i barnehagehverdagen. Ifølge Friis er det mange ansatte i barnehagen som er usikker på hvordan de skal møte den seksuelle leken. Barns seksualitet er ikke et tema som ofte blir tatt opp, så ofte er reaksjonene barna får private meninger og holdninger de ansatte har fra før om barns seksualitet. Årsaker til dette kan være at de ansatte ikke har fått den kunnskapen de trenger for å håndtere eller forholde seg til seksualiteten (2019, s. 37). Ifølge Skarpsno (2013) bør barns seksualitet være oppe som tema minst en gang årlig, der personalet reflekterer sammen og snakker om hvordan de på best mulig måte kan jobbe med temaet i barnehagen (s.61). Dette kan på en side være en positiv måte å jobbe med temaet i barnehagen, men det kan også vise seg at det er flere ansatte som ikke er enig i at barns seksualitet skal på dagsorden, og jobber mot at det skal være nulltoleranse for dette i barnehagen. Likevel må man her huske på at barn har sine rettigheter, da FN's barnekonvensjon punkt 16 påpeker blant annet at «1.Ingen barn skal utsettes for vilkårlig eller ulovlig innblanding i sitt privatliv» (Skarpsno, 2013, s.64). Derav må barna få lov til å utforske seg selv og andre, dog under trygge omstendigheter.

4.2 Pedagogens møte med barns seksuelle utforskning

Jeg startet intervjuet med å presentere en case, som ble formulert slik:

Per og Kari leker doktor på dukkerommet. Per har vondt i magen, han har faktisk vondt helt ned til tissen sier han til Kari. Kari spør om hun får lov til å undersøke den. Per sier ja. Inn kommer en ansatt for å si fra om at det er ryddetid, hun ser at Per ikke har på seg bukse, mens Kari sitter og holder penisen til Per.

Jeg spurte deretter spørsmålet «hvordan ville du reagert om du var pedagogen i denne situasjonen? Mina sa at det første hun ville gjort er å ha spurt om hva de holder på med. Det er noe med at man ikke skal legge sin egen tolkning i situasjonen. Da hadde de fortalt hva de

hadde gjort. Hun tenkte seg om før hun spurte seg selv om det er greit det de gjør? Er det greit at de fortsetter? De burde i alle fall være i synsfeltet, sånn at det ikke går for langt. Hun sier at det er en hårfin balanse mellom å la de utforske, til at det går for langt. Hun ville ha prøvd å avslutte det på en skikkelig måte «så bra at du har undersøkt den å at den er frisk, nå kan vi ha på buksa igjen». Dette for å avslutte den seksuelle leken som pågår. På den ene siden kan det være greit for pedagogen selv om den seksuelle leken avsluttes, da hun da vet at det ikke foregår noe bak hennes rygg, hun sier at barna bør være i synsfeltet, og at hun kan ha oversikt over når det går for langt, men at det på sikt er greit å få avsluttet den seksuelle leken. Men er det greit å avslutte leken på grunn av at pedagogen er usikker på hva som er innafor og ikke? I henhold til Skarpsno, så skal barna få utforske og leke seksuelle leker sammen uten at de voksne avbryter, eller stopper den på noe slags måte. Barna trenger privatliv i barnehagen, og det er viktig at barn få den tid de trenger, og at de voksne ikke avbryter (2013, s. 62). Skarpsno bekrefter også at barna utvikler egenskaper gjennom lek som det er viktig å ha med seg inn i det voksne liv, dette fordi at gjennom leken er de fri og den foregår på liksom (2013, s. 43). Langfeldt (2000) støtter også denne teorien, han påpeker at det er uhyre viktig at de voksne ikke blander seg inn i barnas seksuelle aktiviteter, da disse forholdene er meget sårbare (s.68). Ut fra dette kan man tenke seg at man burde la barna få leke leken ferdig, slik at pedagogen ivaretar barnas privatliv.

En årsak til at pedagogen her ville ha avbrutt den seksuelle leken kan være fordi at hun ikke hadde tatt den praten med barna om grensesetting i forhold til seksuelle leker og egen kropp, og dette var bakgrunnen for at hun ville ha kontroll på leken. Her kunne det imidlertid vært hensiktsmessig for pedagogen og avsluttet leken, men da for å snakke om barnas grenser og andre sine grenser, slik at hun ved en annen anledning hadde vært mer trygg på barnas lek. Friis (2019) påpeker at man kan snakke med barna om frivillighet og grensesetting i lek. Det er viktig for barna å sette grenser for seg selv, og det er på denne måten man legger grunnlaget for å hindre tidlig seksuell debut, men også uønskede seksuelle erfaringer i ung alder. Barna vil gjerne lære og forstå, og det er derfor de leker blant annet doktorleker, der de tar på hverandre, sammenligner størrelser og utforsker forskjeller seg mellom (s. 28-29).

Hanna svarte at hun ville nok fortsatt blitt litt satt ut, og for noen år siden hadde hun nok stoppet leken med en noe anstrengt tone. I dag har hun mer kunnskap og større trygghet i seg selv som pedagog, da hun har mer erfaring etter mange år med barns seksualitet i barnehagen, og liker å tro at hun ville ha tenkt seg litt om før hun hadde sagt noe. Hun påpeker også at hun kanskje ville spurt hva de lekte, og om leken var gjensidig. Hun sier at «Jeg prøver å opptre så

naturlig og uanstrengt som mulig, selv om det kan være utfordrende. Jeg tror det er viktig og ikke påføre barna skam eller skyld, men heller prøve å innta en undrende og trygg- voksen-rolle». Dette samsvarer med det Friis (2019) sier om at det viktig at barna får erfaring med at leken deres blir møtt med aksept, for om den blir møtt med forbud, vil barna føle skam ved det å føle på den spenningen denne type lek gir (s. 40). Skarpsno (2013) underbygger også dette ved å hevde at skam er en ubehagelig følelse som kan variere veldig. En lettere skamfølelse kan være det samme som det å kjenne på det å bli flau, men om følelsen virkelig blir ille, så er det på samme måte som å bli sett på som unormal (s. 51). Hun sier videre at denne skammen kan føre til at barna utvikler et negativt kroppsbilde og det å føle skam over egen og andres kropp og følelser (s.52). Det å innta en undrende og trygg-voksen-rolle er noe jeg tror kan være det viktigste når man kommer opp i en slik situasjon.

Hanna svarer videre at:

«Jeg må nok også innrømme at jeg i denne casen kanskje også hadde kjent på å bli litt «reddet» av at det var ryddetid, og dermed fått avledet/avbrutt leken med at det skulle skje noe annet»

Ut fra dette kan det hevdes at Hanna fortsatt føler litt ubehag og usikkerhet, når hun tenker at det er best for henne at leken avsluttes. Likevel er det nok situasjonsbestemt på hvordan man reagerer og ikke. For selv om man har kompetanse innen barns seksualitet, så vil det muligens alltid være ubehagelige situasjoner man kommer opp i, og det er kanskje vanskelig å vite på forhånd hvordan man reagerer der og da. Det som er viktig er at man hele tiden har i bakhodet at man skal tenke på hvordan man kan møte barna på best mulig måte, å eventuelt tenke på hvordan man selv ville blitt møtt om det var tilfelle.

Jeg spurte videre det var noe de ville lagt ekstra vekt på i denne sitasjonen, og Mina påpeker at hun vil legge vekt på at barna skal sitte igjen med en god følelse etter denne situasjon, at de fikk lov til å leke den leken de ville. Å at ja, vi kan utforske hverandre. Hun sier at man må lære dem hvordan de kan leke doktor på en okay måte. Lære de hva som er greit og ikke. Hvis man legger tabu rundt det, så går det utover eget selvbilde, og det kan få veldig mange følger senere i livet. Det Mina sier står i samsvar med det Aasland (2015) påpeker om at måten barn blir møtt på av voksne i barneårene, kan sette varige spor resten av livet. Noen vil faktisk kunne slite med skamfølelse og skyldfølelse helt til dem er voksen. Barndommen er noe vi har med oss gjennom hele livet, og seksualiteten har stor betydning for hvilket forhold vi har til oss selv og andre (s. 70).

Samtidig sier Hanna at hun ville kanskje lagt vekt på å framstå så trygg og rolig som mulig. «Uten å vite noe om konteksten i denne casen, ville jeg nok ikke blitt særlig bekymret for om Per eller Kari hadde en usunn atferd som måtte undersøkes nærmere med tanke på seksuelle overgrep» Hun sier videre at hun tenker heller at dette er uttrykk for barns utforskertrang, og at det er en viktig og naturlig del av barns utvikling. I trygge rammer der det oppleves som gjensidig seksuell lek, bør barnehagen la barna få privatliv. Men, det forutsetter at personalet er tett på og kjenner barna godt.

4.3 Ulike holdninger i forhold til barns seksualitet

Det siste spørsmålet jeg spurte mine informanter hva om de opplevde ulike holdninger i forhold til barns seksualitet i barnehagen. Informant Mina svarte at det er noen som ikke får til å si fra hele tiden. Og så har vi noen som ikke sier noe. Hun påpeker at de har tatt det opp på avdelingsmøter, der de har blitt enige om at alle skal jobbe mot samme målet. De jobber også for å lage felles kjøreregler over hva som er greit og ikke i den barnehagen. Hvordan de snakker til barnet når «det» skjer.

Hanne påpeker at

«JA! Selv om vi har blitt mer bevisst på å møte barns seksualitet med et litt annet blikk en tidligere, så tror jeg det er vanskelig å endre seg over natten. Det er liksom noe i oss som er lært- mange er oppdratt selv i å se seksualitet som et tabu og noe man holder privat. Jeg tror det går langt tilbake i historien, og den er noe vi burde få endret på»

Det at seksualiteten er tabu og noen man holder privat kommer fra langt tilbake i tid, er noe som samsvarer med det Skarpsno (2013) sier om at seksualitetens historie går tilbake til 3-4000 år.f.kr, og kommer fra andre kulturer. På slutten av 1400-tallet ble nakenhet enda mer tabubelagt. I denne perioden skulle man ikke vise eller ta på sine kjønnsorganer, da dette ikke var tillat (s. 15-16). Aasland (2015, s. 57) bekrefter også at onani var et ord som var ikke-eksisterende før tidlig på 1700-tallet. Disse kulturene er fortsatt med på å prege vårt syn i vårt samfunn i dag, og våre handlinger når det kommer til seksualitet (Skarpsno, 2013, s.15-16).

Mange tenker nok fortsatt negativt når de oppdager et barn som tar på seg selv, selv om de har kunnskapen til å forstå handlingen på en annen måte. På bakgrunn av dette er det fortsatt voksne som reagerer med sinne eller blir handlingslammet, men om det er den voksnes holdning til uttrykket, eller om det bare er en lært handling, er noe det er vanskelig å si noe om. Dette viser på mange måter at vi fortsatt har en lang vei å gå. Det er nok fortsatt mange som har negative holdninger til barns utforsking av egen seksualitet, men man må velge å tro at vi har kommet dit at det er flere som er mer bevisst på egne holdninger til temaet, eller er kommet dit at de ser på barns seksualitet som en helt naturlig del av barns utvikling. Skarpsno (2013) belyser dette med å si at ved å se den seksuelle utviklingen gjennom et leketeoretisk perspektiv, er det ikke unngåelig å se at leken er en nødvendig arena på veien mot en sunn voksen seksualitet (Skarpsno, 2013, s. 44). Derimot sier Wiede Aasland (2015) at det kan hende at den voksne kan ha vokst opp et sted eller i et miljø der seksualitet var skambelagt og sett på som en synd (s.78) så dette må taes med i betraktning når man tenker på ulike handlinger og reaksjoner når det kommer til barns seksuelle utforsking i barnehagen. På bakgrunn av alt dette så vil jeg tro at de fleste vil møte barna på en respektiv måte, men at det er usikkerheten og uvitenhet om hvor viktig det er og hvor stor skade det kan gi som er faktoren for at de ikke møter barna på riktig måte.

5.0 Avslutning

Ved å arbeide med og skrive denne bacheloroppgaven har jeg lært mer om hvordan man skal møte barns seksuelle utforsking, men også fått mer innsikt i hvordan jeg ikke skal møte de. Jeg har fått bredere kunnskap om hvordan barnehagen og spesielt pedagoger jobber med barns seksualitet. Med utgangspunkt i problemstillingen min, som var «Hvordan møter pedagoger barns seksuelle utforsking?» føler jeg at jeg har fått flere svar på problemstillingen, og har fått ny kompetanse innenfor temaet. Mine informanter har gitt meg gode refleksjoner rundt både barns seksualitet, men også over hvordan vi kan møte barna på best mulig måte i deres seksuelle utforsking. I og med at mye av dette kan løftes opp mot relevant teori, ser jeg på problemstillingen jeg stilte som besvart.

Begrepet lek er et begrep som har gått igjen fra mine informanter, og det er kanskje det som er det viktigste momentet i oppgaven. Det er viktig at barna forblir uforstyrret under seksuelle leker, man skal heller ikke stoppe leken, så frem til at det ikke er barn som er ufrivillig med i den. Friis (2019) påpekte viktigheten ved å snakke med barna om frivillighet og grensesetting i lek. Det at barna kan sette grenser for seg selv, og at det er på denne måten man legger grunnlaget for å hindre tidlig seksuell debut, men også uønskede seksuelle erfaringer i ung alder er spennende faktorer. Barna er åpne for å lære og derfor leker de doktorleker, der de berører hverandre, sammenligner og utforsker forskjeller ved hverandre (s. 28-29).

Skam og tabu er også begrep som har gått igjen, og jeg tenker at det har en sammenheng over viktigheten pedagogrollen har i møte med disse lekene, da det viser seg at det er pedagoger og andre ansattes reaksjoner som legger føringene for om barna utvikler et normalt syn på kropp og seksualitet. Mange voksne har ugreie holdninger til barns utforsking av seksualiteten, men man må være bevisst på egne holdninger til temaet, og at barns seksualitet blir sett på som en helt naturlig del av barns utvikling.

Jeg føler at både Mina og Hanna praktiserer sitt møte med barns seksuelle utforsking i henhold til den teorien som er gjengitt i oppgaven. Begge er tydelig på at de ville møtt barna anerkjennende, og med respekt, men begge to er fortsatt litt usikker i deres møte med barns seksuelle utforsking, selv om de har mange års erfaring, noe jeg ser på som normalt.

De påpekte også at de ønsket seg kompetanseheving i barnehagen, der de etterlyste føringer som sier noe om hvordan personalet skal jobbe med barns kropp, seksualitet og grensesetting. Dette viser også at de er lystne på mer kunnskap om temaet, noe som gjør at de kan møte

barna enda bedre enn hva de gjør i dag, men det virker også som at de kunne tenkt seg disse føringene og kunnskapene for sine ansatte. Rammeplan (2017) legger noen føringer om hvordan man skal jobbe med egne og andres grenser» (s.32). Men den sier ikke noe spesifikt om hvordan personalet skal jobbe med barns seksualitet, og det virker da som om barnehagene selv skal bestemme hvordan de skal tolke den beskrivelsen.

Man kan som pedagog være usikker på om den seksuelle leken kan gå for langt, men med riktig kunnskap og kompetanse om hvordan man skal møte barns seksuelle utforsking, så vet man også hvordan man skal gå frem, og når man eventuelt må avbryte den seksuelle leken.

6.0 Litteraturliste

Aasland, M. W. (2015). *Barna og seksualiteten*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Aasland, M. W. (2020). *Barna og seksualiteten*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Bergsland, M. D., & Jæger, H. (2014). *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Dalland, O. (2017). *Metode og oppgaveskriving*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Friis, P. (2019). *Barns seksuelle leker*. Hvordan forstå og arbeide med barns seksualitet i barnehagen. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Langfeldt, T. (2000). *Barns seksualitet*. Oslo: Pedagogisk forum.

Rammeplan for barnehagen. Innhold og oppgaver. (2017). Oslo: Pedlex.

Skarpsno, H. E. (2013). *Barn og seksualitet*. Oslo: Sebu Forlag.

7.0 Vedlegg

7.1 Intervjuguide

Intervjuguide

«Hvordan møter pedagogen barns seksuelle utforskning?»

Case:

Per og Kari leker doktor på dukkerommet. Per har vondt i magen, han har faktisk vondt helt ned til tissen sier han til Kari. Kari spør om hun får lov til å undersøke den. Per sier ja. Inn kommer en ansatt for å si fra om at det er ryddetid, hun ser at Per ikke har på seg bukse, mens Kari sitter og holder penisen til Per..

- Hvordan ville du reagert om du var pedagogen i denne situasjonen?
 - Hva ville du lagt vekt på i denne situasjonen?
1. Når jeg sier barns seksualitet, hva tenker du da?
 2. På hvilken måte kommer barns seksualitet til uttrykk i barnehagen?
 - Hva gjør du i de situasjonene den kommer til uttrykk?
 3. Hva tror du barnehagen kunne gjort bedre med tanke på arbeid med barns seksualitet?
Gjerne utdyp.
 4. Opplever du ulike holdninger i personalgruppa når det kommer til seksuelle uttrykk hos barna? I så fall, på hvilken måte?

7.2 Samtykkeskjema

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Vil du delta i bachelorprosjektet

«Pedagogens møte med barns seksuelle utforsking»?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et bachelorprosjekt hvor formålet er å finne ut hvordan pedagogen møter barns seksuelle uttrykk. I dette skrivet gir jeg deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med dette bachelorprosjektet er å forske på og skrive om hvordan pedagogen reagerer og handler når hen møter barns seksuelle utforsking i barnehagen.

Problemstilling; «Hvordan møter pedagogen barns seksuelle utforsking?»

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning er ansvarlig for prosjektet.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at du svarer på noen spørsmål. Spørsmålene vil være om hvordan du som pedagog møter barns seksuelle utforskning i barnehagen. Det vil ta deg ca 30 minutter.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke ditt samtykke fram til prosjektets slutt, uten å oppgi noen grunn.

Hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg vil bare bruke opplysningene om deg til formålene jeg har fortalt om i dette skrivet. Jeg behandler opplysningene konfidensielt og alle navn anonymiseres.

Prosjektet skal avsluttes 30.04.2021

Med vennlig hilsen prosjektansvarlig:

Student Fay Natalie Simonsen Strand

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet pedagogrollen i møte med barns seksualitet. Jeg samtykker til:

å delta i forskningsintervjuet

(Siden prosjektet ikke er behandlet av NSD, kan jeg/vi ikke innhente din underskrift.

Samtykket blir derfor gitt ved at du krysser av i boksen ovenfor.)